

El llenguatge

28/XI/1978

Accents indeguts

En un brevíssim text nostre publicat no fa gaire en unes altres columnes ens han aparegut accentuats gràficament dos mots que cal escriure sense accent, el qual, certament, no figurava a l'original que vam lliurar. No ho diem pas ni com a queixa ni com a justificació. A nosaltres mateixos, quantes no ens n'han arribat a passar de semblants o de pitjors! Però aquests dos accents indeguts amb què —sens dubte un tipògraf amb la millor intenció del món— han incrementat el nostre text, són un exponent d'aquells casos en què, quant a l'accentuació, s'erra molt sovint no per defecte sinó per excés.

Un dels mots en qüestió és l'adjectiu bo en l'expressió tant de bo! El monosíl·lab que cal accentuar és bé (adverbi i substantiu amb valor afí) per tal de diferenciar-lo de be (xai). Però no l'adjectiu bo, que no cal diferenciar gràficament de cap altra forma. Com se sap, només un reduït nombre de monosíl·labs duen accent gràfic, anomenat diacrític, que vol dir que diferencia. Efectivament, amb aquest accent diferenciem és (verb) i es (pronomen), sé (verb) i se (pronomen), mà (nom) i ma (possessiu), què (què voleu?) i que (que vingui!), nét (nom) i net (adjectiu), ós (un ós blanc) i os (un os de la cama), etc, etc. Però mots com bo, pla, ple, pa, fa, fi, fe i algun altre, contràriament al que algú té tendència a fer, s'han d'escriure sense cap mena d'accent.

El segon mot a què ens hem referit és fenomen. La norma de l'ús de l'accent gràfic diu clarament que els mots plans acabats en dotze terminacions determinades, entre les quals hi ha —en, no s'han d'accentuar. I aquesta norma és generalment observada en totes les formes verbals de tercera persona del plural, en què solen concórrer aquestes condicions: clamen, bramen, exclamen, domen, estimen, aprimen, desitgen, remen, fiquen, etc. En canvi, els mateixos que escriuen correctament aquestes formes sense cap vacil·lació, escriuen amb un accent indegut noms com fenomen, examen, certamen, dictamen, origen, abdomen, oxigen, nitrogen, líquen, etc, que han d'anar, doncs, sense accent. Les formes del plural, si que han de dur accent: fenòmens, exàmens, orígens, líquens, etc. Amb l'addició de la s aquestes formes ja no acaben en en, sinó en una altra terminació que no figura entre les dotze que regulen l'ús de l'accent gràfic.

Albert Jané